

“Sammen kan vi flytte fjell”

Hvordan få en god start på skole-hjem samarbeidet.

Irene Morch

Høgskolen i **Hedmark**

BA oppgave

HØGSKOLEN I HEDMARK

2013

Norsk sammendrag

Tittel: «Sammen kan vi flytte fjell», om et tidlig skole-hjem samarbeid	
Forfatter: Irene Morch	
År 2013	Sider 36
Emneord: Skolestart, foreldreansvar,- deltagelse,- engasjement, foreldresamarbeid, undersøkelse, empirisk kvalitativ forskningsmetode.	
Sammendrag: <p>Temaet for denne oppgaven er hjem-skole samarbeidet og «Hvordan få en god start på skole-hjem samarbeidet?».</p> <p>Skole-hjem samarbeidets aktualitet er i stadig større fokus.. Målet for samarbeidet skal være elevenes trivsel, trygghet og vekst(Nordahl, 1997). Men hvordan bør starten på samarbeidet være for å utfylle disse kravene fra lovverket, og hva har forskere og teoretikere funnet? Hilde Lidèn(1997) mener at samarbeidet først og fremst må handle om å definere måter man kan utfylle hverandre på og hva slags innflytelse man skal ha på hverandres praksis. Oppgaven bygger på en empirisk, kvalitativ forskningsmetode fordi den tar sikte på å fange opp meninger og opplevelser som ikke kan tallfestes(Christoffersen & Johannessen, 2012). I kvalitative intervjuer kommer menneskers erfaringer og oppfatninger frem ved deres egne beskrivelser av opplevelser og erfaringer. Informanter ble hentet fra en skole, foresatte, lærere og rektor.</p> <p>Funnene i forskningen tyder på at mange ulike faktorer kan generaliseres, blant annet myndiggjøring av foresatte, foreldrestøtte, relasjoner og informasjonsflyt i samarbeidet.</p>	

Engelsk sammendrag (abstract)

Title: “Together we can move mountains”, about the early beginning in the school and home cooperation, empirical, qualitative research methods	
Authors: Irene Morch	
Year: 2013	Pages:
Keywords: Starting school, parental responsibility,- participation, -involvement, parent-school cooperation, survey.	
Summary: <p>The topic of this assignment is home and school cooperation. The research question is «How can we get a good start in the school-home cooperation? ». The actuality of school-home cooperation is important. The goals are the students' well-being, security and growth (Nordahl, 1997). How start this cooperation to fill the requirements from the law, and what are the findings from research and theory?</p> <p>Hilde Lidèn(1997) meant that cooperation primarily should be about how the school and home can complement each other, and how much they should influence each other.</p> <p>This assignment comes from empirical, qualitative research methods, because it collects meanings and experiences witch cannot be made into numbers (Christoffersen & Johannessen, 2012). By using qualitative interviews, people explain their experiences by their own words. The data is collected through qualitative interviews from one school, a principal, some few parents in 1th grade and a team of teachers.</p> <p>The finding indicates that several different factors can be transferred to other schools, for example empowerment of parents, parental support, working with relationships between home and school and what and how the information flow between home and school.</p>	

Innhold

Innholdsfortegnelse

NORSK SAMMENDRAG	2
ENGELSK SAMMENDRAG (ABSTRACT)	3
INNHold	4
FORORD	6
1. INNLEDNING	7
1.1 FORMÅLET	7
1.2 PROBLEMSTILLING	8
1.3 BEGREPSAVKLARING.....	8
1.4 OPPGAVENS OPPBYGGING	8
2. TEORI	10
2.1 SKOLE-HJEM SAMARBEID.	10
2.2 FORSTÅElsen AV SAMARBEIDET.....	11
2.3 FAKTORERER I SKOLE-HJEM SAMARBEID.....	14
2.3.1 <i>Foreldrestøtte</i>	14
2.3.2 <i>Myndiggjøring av foreldrene</i>	14
2.3.3 <i>Relasjoner</i>	15
2.3.4 <i>Skoleledelsen</i>	15
2.4 FORSKNING	16
3. METODE	18
3.1 UTVALGET	18
3.2 INTERVJU	18
3.3 KRISTISK BLIKK.....	19
4. RESULTATER	20

4.1	FORELDRENE SVAR.....	20
4.2	LÆRERNE SVAR.....	21
4.3	OPPSUMMERING AV REKTORS SVAR.....	21
5.	DRØFTING AV RESULTATER.....	23
5.1	GENERELT OM SKOLE-HJEM SAMARBEIDET.....	23
5.2	SKOLESTART.....	24
5.3	SAMARBEIDET.....	24
5.4	FORVENTNINGER.....	25
6.	AVSLUTNING.....	27
	LITTERATURLISTE.....	28

Vedlegg 1 Informasjonsbrev vedrørende intervjuer

Vedlegg 2: Intervjuguide, rektor

Vedlegg 3: Intervjuguide, foresatte

Vedlegg 4: Intervjuguide, lærere

Forord

«Begynnelsen er den viktigste delen av arbeidet».

Platon, ca 425-347 f.Kr., gresk filosof.

Etter tre år på Høgskolen i Hedmark med pedagogikk og elevkunnskap skal kunnskapene vi har ervervet oss presenteres i en bacheloroppgave. I fagplanen for Pedagogikk og Elevkunnskap 4 (heretter forkortet til PEL), for Grunnskolelærerutdanning står følgende om bacheloroppgaven:

Bacheloroppgaven skal være et selvstendig og forskningsbasert skriftlig arbeid der kandidatene skal formulere og svare på en valgt problemstilling. Og videre står det: problemstillingen skal reflektere sentrale praktiske, faglige og/eller pedagogiske utfordringer i grunnskolens virksomhet. Hensikten med oppgaven er å gi en helhetlig og sammenhengende framstilling og refleksjon om sentrale spørsmål i profesjonsutøvelsen.

I løpet av disse tre årene med PEL, har spesielt en foreleser stått i bresjen for mitt engasjement for faget, Anne Karin Sunnevåg, takk for ditt smittende engasjement, din tilstedeværelse og ikke minst, takk for alt du har lært meg. I tillegg har vi hatt en rekke gode forelesere i faget og jeg takker dere alle. Professor Thomas Nordahl åpnet dørene til dette temaet for meg, ved interessante bøker innen emnet og gjennom forelesinger som setter spor, tusen takk! I tillegg fortjener min eminente kollokviegruppe med Linda Fazzi, Petter Senstad og Linn Røste mer enn en takk for gode stunder med stillasbygging og faglig diskusjoner. Vi tar fart og gjør hverandre gode! En takk fortjener også mine praksislærere gjennom tre år, Anne Berit Andreassen, Mette Irene Hvalbye og Nina Skjellerud for innsyn i læreryrkets mange sider, og for totalt inkludering i hverdagen på godt og vondt. Dere har delt av deres kunnskaper og erfaringer utover det som er ventet, og takk for det! Takk også til mine informanter, som tok seg tid til å stille opp. Takker spesielt til rektor for et godt sitat som jeg valgte å benytte som tittel på oppgaven, da jeg synes den beskriver hvor viktig det er å samarbeide. Min veileder Tone Brendløy fortjener også en takk for gode samtaler og gode tilbakemeldinger. Man lærer så lenge man lever!

Helt til slutt må jeg takke min kjære familie som har holdt ut med meg gjennom studietiden, og min gode mann som tar ansvar hjemme mens jeg studerer.

Gjøvik 20.mai 2013.

---

1. Innledning

Det overordnede temaet i bacheloroppgaven ble skole og hjem samarbeid, fordi emnet er interessant og engasjerende for alle medvirkende parter. Jeg ønsket å gå i dybden på aktuell teori og Thomas Nordahl har vært en viktig inspirator for mitt engasjement. Gjennom forelesninger av Thomas Nordahl og hans kolleger Anne Karin Sunnevåg, Ann M Aasen, Arne Jordet m fl. på Høyskolen i Hedmark, har han vekket en interesse for å finne den felles plattformen som skolen og hjemmet bør finne frem til, for å fremme læringsutbytte og vekst hos den enkelte elev. For det er foreldrene som kjenner sine barn best, samtidig som barna tilbringer store deler av livet sitt på skolen. I formålsparagrafen til Opplæringslova § 1-1 kan vi lese følgende: «Opplæringa skal i samarbeid og forståing med heimen opne dører mot verda og framtida» (Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa av 20.juni 2008, heretter kalt Opplæringsloven). Dette forteller at man skal samarbeide med hjemmet til det beste for elevens vekst. Videre finner vi i samme lov i § 1-3 at opplæringa skal tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte eleven. Uten et godt samarbeid med hjemmet blir en optimal tilpasset opplæring vanskelig. For skolen som organisasjon er ansvaret forankret i lovverket gjennom Opplæringslovens forskrift kapittel 20, § 20-1 «Skolen skal sørge for samarbeid med heimen jmf opplæringslova § 1-1 og § 13-3d. Foreldresamarbeidet skal ha eleven i fokus og bidra til eleven sin faglege og sosiale utvikling. Eit godt foreldresamarbeid er ein viktig ressurs for skolen for å styrkje utviklinga av gode læringsmiljø og skape læringsresultat som mellom anna fører til at fleire fullfører vidaregåande opplæring»(Opplæringsloven,2008).

1.1 Formålet

Formålet med oppgaven er å sette fokus på den tidlige starten i skole-hjem samarbeidet. Jeg ønsket å vite hva hvordan de impliserte parter, foresatte, lærere og skolens ledelse starter et samarbeid. Gjennom intervjuer med de ulike partene ønsket jeg å finne hvilke faktorer som påvirker samarbeidet mellom hjem og skole, og spesielt den tidlige og viktige starten. Et førsteinntrykk er det vanskelig å endre på, det tar tid og kan være en omfattende snuoperasjon. Når foresatte leverer sine håpefulle til skolen, skal skolene fremstå som solide, trygge, engasjerende og tillitsskapende. Det er av stor viktighet at de som tar imot elevene er

bevisste sitt ansvar, både for å trygge elever og foresatte. For å finne svar på mine spørsmål valgte jeg en empirisk kvalitativ metode med intervju som metode.

1.2 Problemstilling

Problemstillingen jeg har valgt: «Hvordan få en god start på skole-hjem samarbeidet?» Fokusperioden jeg valgte er fra foresatte og elever kommer på besøksdag frem til påske. Hva og hvordan informasjonen til foresatte blir gitt og eventuelle endringer for å få et bedre hjem-skole samarbeid.

1.3 Begrepsavklaring

Skolekultur, i denne oppgaven benytter jeg Thomas Nordahl sin definisjon om at «skolekultur er de overbevisninger, oppfatninger, verdier, relasjoner og opplæringsprinsipper som finnes i et lærerkollegium»(Nordahl, T.1997:167).

Med betegnelsen foreldre, menes i denne oppgaven de som har ansvaret for barna i det daglige, både foresatte og foreldre.

Samarbeidsutvalget(heretter kalt SU) er ifølge Opplæringslovens § 11-1, skolens øverste samarbeidsorgan. SU har uttalerett i alle saker som gjelder skolen. I SU skal 2 av 9 personer være fra FAU. Foreldrenes arbeidsutvalg(heretter kalt FAU) er et utvalg for foreldrerådet som består av alle foreldre som har barn ved den enkelte skole(Opplæringslovens § 11-4). FAU skal fremme de interessene foreldrene har felles i forhold til opplæringstilbudet, og de skal legge til rette for et generelt godt samarbeid mellom hjem og skole(Nordahl, T.2007:165-166).

1.4 Oppgavens oppbygging

Oppgaven er delt opp i en teoridel hvor aktuell teori og forskning som jeg har valgt ut, vil bli presentert. Litteraturen som finnes er meget vid og aktuelle kilder ble valgt ut fordi de

omhandlet skole-hjem samarbeidets tidlige start. Etter teoridelen kommer det et kapittel som gjør rede for valg av metode, før resultatene av undersøkelsen følger. En drøfting/analyse i lys av innsamlede data og teori oppsummeres og presenteres før oppgaven avsluttes.

2. Teori

I teoridelen presenteres aktuell teori og forskning som er relevant for problemstillingen. Selve ordet teori kan ha mange betydninger, for eksempel betrakte, reflektere, gjennomtenke. De kan hjelpe oss til å bedre vår forståelse av praktiske problemstillinger ved at vi bruker dem til å undersøke problemstillingen i ulike perspektiver, eller ser på problemstillingen i nytt lys. Teori kan hjelpe oss til å forstå praktiske utfordringer bedre. Alle teorier må utfordres i lys av ny kunnskap som erfares (Lillejord, Manger, Nordahl, 2010, kapittel 9). Oppgaven tar utgangspunkt i Opplæringsloven, de paragrafene som omhandler skole-hjem samarbeidet, forskrifter og prinsipper for opplæringa. Teoretisk pensum har blitt valgt ut fra det tilspissede interessefeltet på oppgaven, altså det tidlige skole-hjem samarbeidet.

2.1 Skole-hjem samarbeid.

Flere ulike forskningsprosjekter, teoretikere og Utdanningsdirektoratet (heretter forkortet UDIR) mener at et godt hjem-skole samarbeid bygger på gjensidig informasjon, respekt, dialogisk kommunikasjon, gode relasjoner og at det er avgjørende for elevens vekst, utvikling og læringsutbytte at hjem og skole har et godt samarbeid. (Nordahl, 1997, Lidèn, 1997, Worning Berglyd, 1997, Postholm m fl, 2012). Epstein (2001) viser til at de skoler og familier som har noenlunde de samme normer og verdier, som oftest vil klare å etablere gode og konstruktive samarbeidsrelasjoner (Epstein, 2001 i Midthassel, Bru, Ertesvåg og Roland, 2011). Målet for samarbeidet er elevenes trivsel, trygghet og vekst. (Nordahl, 1997). Noe av det viktigste skolen formidler til foresatte, er at hovedfokuset for samarbeid er hvordan ditt barn kan få et best mulig læringsresultat. I stortingsmelding nr 29 (1994-1995) ble prinsipper og retningslinjer for samarbeidet mellom hjem-skole trukket. Intensjonene var at foreldre og lærere sammen skal bidra til å gi barn de beste betingelser for omsorg og utvikling, oppdragelse og opplæring. Som Hilde Lidèn skriver, må samarbeidet mellom foreldrene og lærere handle om både å definere og finne måter man kan utfylle hverandre på, og hvordan innflytelse man skal ha på hverandres praksis (Lidèn, 1997:16). Ifølge Nordahl (1997) ser foreldre ut til å bli godt informert om det som foregår i skolen, men de slipper ikke til i dialoger og drøftinger, ei heller har de reel medbestemmelse på forhold omkring opplæringen (Nordahl, 1997:15).

2.2 Forståelsen av samarbeidet

Den danske professoren Hans Clausen(1988) har delt forståelse av samarbeidet mellom hjem og skole i tre grunnformer. Den første er to supplerende verdener, der oppfatningen av dette vil si at man godtar ulikheten og aksept av likeverdet som er kimen til gjensidig respekt. I denne oppfatningen klarer man å samarbeide om det som er viktig, nemlig barnets vekst. En utfordring i denne grunnformen er åpenheten rundt taushetsbelagte temaer. Worning Berglyd (2003) hevder at det erfaringsmessig kan sies at jo mer foreldrene vet om skolehverdagen (miljø, undervisningsform, vennskap), desto mer realistiske blir forventningene (Worning, Berglyd, 2003:58). Hilde Lidèn nevner at uklare forventninger gir begrenset engasjement (Lidèn, H.1997). Med dette hevder hun at tydelige og klarlagte roller gir trygghet i forhold til samarbeidet. En del av informasjonen læreren har om elevene og familiene er konfidensielle, og ved misbruk av denne informasjonen kan det oppstå tillitsbrudd. Den andre grunnformen er to adskilte verdener, det var slik skolen og hjemmet fungerte frem mot slutten av 1950-tallet. Da leverte man avkommet på skolen og hentet det etter skolen, skolen sørget for at eleven fikk undervisning etter de planene som forelå. Dersom skolen ikke var fornøyd med hjemmets oppdragelse, ga dem hjemmet beskjed om forholdet. Her hadde hjem og skole mer eller mindre definerte arbeidsoppgaver og ansvarsområdene ga en trygghet for begge parter. I denne grunnformen har man akseptert at hjem og skole er ulike, og her fungerer samarbeidet kun dersom begge parter respekterer den andres verdisyn og holdninger. Dette kan føre til konflikter. Den tredje grunnformen Clausen(1988) så på var «en-verden-problematikken», her ser man på skole og hjem samarbeidet som en felles verden hvor skolen er en forlengelse av hjemmet eller hjemmet er en forlengelse av skolen. Ulempen er at dersom man ikke erkjenner at det finnes forskjeller, eller velger å se bort fra dem, så kan dette føre til misforståelser og maktkamp. En annen ulempe kan være at sterke foreldre mener de vet best og at de nærmet har vetorett overfor skolen(Worning Berglyd, 2003:63). I slike tilfeller er det viktig at lærere er en tydelig leder, også overfor foreldrene.

Westergård har også skrevet om ulike hovedformer for foreldreinvolvering, og det er interessant å se på den trenden som har inntatt fra Clausen i 1988, til Westergård i 2010. Den første formen, er en form hvor læreren leder samarbeidet og foreldrene følger lærerens ledelse. I denne formen viser foreldrene stor tillit til lærerens kompetanse og interesse til å arbeide og støtte deres barn. Denne formen kan sees på som en forlengelse av Clausens grunnform om to supplerende verdener. Den neste formen til Westergård er en form hvor

foreldrene deltar aktivt og er med på å påvirke skolens avgjørelser, en såkalt «decision making» form. Denne formen kan sammenlignes med en-verden-problematikken til Clausen, hvor foreldrene regner skolen som en forlengelse av hjemmet og dermed ønsker å delta aktivt, men i Westergård sin form, har foreldrene mer kunnskaper om ulikheter og skolens virke. På den måten kan man oppnå et aktivt styre fra foreldrenes hold. Dette samarbeidet kan vises i FAU gruppene (Foreldrenes Arbeidsutvalg, Nordahl, T. 1997:31) i skolen, hvor foreldrene har medvirkning til skolehverdagen. Den tredje formen til Westergård er en form hvor foreldrene inntar en støttende rolle, men blir respektert og behandlet som likeverdig. Denne formen er en forandring av Clausens grunnform to adskilte verdener, hvor hjem og skole var tydelig adskilt. Denne tenkte verdenen hvor foreldrene inntar en støttende rolle, men blir respektert og behandlet som likeverdig er muligens den verden som er nærmest dagens samfunn. Ifølge Opplæringslovens §1-1 har skolen plikt til å samarbeide med hjemmet, samtidig som det presiseres at foreldrene også forplikter seg til å være aktive i samarbeidet.

Thomas Nordahl hevder det finnes 3 typer samarbeid mellom hjem og skole. Det representative samarbeidet som omhandler Foreldrearbeidsutvalget (heretter kalt FAU), Samarbeidsutvalget (heretter kalt SU), trinnkontakter og andre utvalg som på vegne av foreldre, skal representere trinnet. Det er det offisielle samarbeidet på skoler. Det direkte samarbeidet, skriver Nordahl, er i hovedsak formalisert og angår alle foreldre med barn i skolen. Dette er alle typer for direkte kontakt mellom foreldre og lærere. Og det samarbeidet som er aller viktigst, fordi det er så avgjørende, er det kontaktløse samarbeidet. Det kontaktløse samarbeidet foregår uten kontakt mellom skole og hjem, hvor foreldres syn på skolen, hvordan de oppmuntrer og støtter barna sine, samt at de snakker om hverdagene, er avgjørende. Når foreldrene spør om hvordan skoledagen har vært, gir de aktiv støtte ved engasjement og genuin interesse til barnets skolearbeid og det som skjer i skolen. Fordelen, skriver Nordahl, er at dette kontaktløse samarbeidet kan foregå hver eneste dag og dermed ha en helt annen hyppighet enn det mer formelle samarbeidet (Nordahl, T. 1997). Ogden fremhever det kontaktløse samarbeidet ved å fremme positive holdninger til skolen fra venner og familie, fordi elevenes holdninger til skolen formes i stor grad av normene i hjemmene (Ogden, 2004).

Elsa Westergård ser på foreldrene ut fra 3 forhold. Det første forholdet er foreldre som involverer seg i barnas skolegang, og deles inn i to undergrupper. Den ene hvor foreldrene er aktive og engasjerte og krever barnas rett i alle henseender, disse kan virke kritiske og

---

krevenne å forholde seg til. Den andre typen er foreldre som trenger litt ekstra støtte fra læreren for å klare å involvere seg i barnas skolegang. Westergård nevner en utstrakt bruk av loggbøker, e-post og telefoner fra skolens side kan bidra til deres trygghet. Dette samarbeidet kan være tidkrevende. Det andre forholdet er foreldre som ikke involverer seg utover det å komme til konferansetime og et og annet foreldremøte, og de engasjerer seg lite i det som foregår på skolen. Westergård skriver videre at disse foreldrene kan ha den oppfatning at det er skolens ansvar å håndtere det som skjer på skolen. I enkelte tilfeller kan dette føre til konflikt med hjemmet. Den siste gruppen er foreldre med barn som trenger særlig oppfølging. Herunder barn med ulike fysiske og psykiske funksjonshemninger, barn med atferdsvansker og barn med spesifikke fagvansker. Her er det et mer høyfrekvent samarbeid, ofte med flere instanser (Westergård, 2012 i Postholm, Haug, Munthe og Krumsvik, 2012). Ifølge Nordahl (1979) er samarbeidet mellom hjem og skole delt inn i ulike nivåer, hvor det første er informasjon, dette passer godt for Westergård (2012) sitt første forhold, foreldre som engasjerer seg. Videre hevder Nordahl (1997) at informasjonsnivået er det klart laveste nivået i samarbeidet. Viktig å spesifisere at samarbeid her gjelder begge veier, foreldre skal både gi og få informasjonen som behøves. Ogden understøtter dette i sin bok om effektive skoler, der han skriver at effektive skoler har rutiner som sikrer god flyt i kommunikasjonen og tar informasjonsbehovet på alvor (Ogden, 2004). Det neste nivået til Nordahl (1997) er dialog og drøftinger, hvor han påpeker at det skal være et klima som gir gode muligheter for å fremme ulike synspunkter og oppfatninger med sikte på å komme til en felles enighet (Nordahl, 1997). Dette nivået skiller seg fra Westergård (2012) sin modell og preger alle forholdene ved at dialog og drøftinger bør være en felles faktor og er avgjørende for et godt skole-hjem samarbeid. Det siste nivået til Nordahl (1997), er medvirkning og medbestemmelse, dette innebærer at både skolen og foreldre skal ha innflytelse på de beslutninger som berører elevene. Dette er det høyeste nivået i samarbeidet ifølge Nordahl (1997). Nivået her kan sammenlignes med begrepet *myndiggjøring av foresatte*, som er nærmere beskrevet i avsnitt 2.3.3. Målet er å ha åpne og gode dialoger og komme frem til felles avgjørelser og beslutninger til det beste for barnets sosiale og faglige utvikling (Nordahl, 1997). Teoretisk kan en si at den evnen en har til å kommunisere henger sammen med evnen til å ta den andres perspektiv for å oppnå en felles forståelse (Charon & Spencer, 2011; Holte, 2000; Mead, 1934 i Midthassel, Bru, Ertesvåg og Roland, 2011). Og evnen til å se barna fra samme perspektiv eller i det minste erkjenne ulikhetene, er avgjørende for videre samarbeid, hevder Westergård (Westergård, 2011 i Midthassel, Bru, Ertesvåg og Roland, 2011).

2.3 Faktorerer i skole-hjem samarbeid.

Det finnes en hel rekke faktorer som påvirker skole-hjem samarbeidet, i denne oppgaven er noen av de beskrevet. Oppgavens omfang og problemstilling tilsa ikke en mer utførlig beskrivelse av alle faktorer, og er heller ikke nødvendig i denne sammenheng.

2.3.1 Foreldrestøtte.

Foreldrestøtte er den støtten foreldrene gir til sine barn knyttet til motivasjon, oppmuntring, oppfølging og deltagelse, kort sagt det engasjementet foreldrene viser skolen. (Nordahl, T. 1997:46) I engelske studier har man funnet ut at for barn i 7 års alderen er de foreldrene gjør hjemme 6 ganger viktigere enn det som skjer på skolen, knyttet til elevenes prestasjoner. (Deforges 2003 i Th Nordahl, 1997:46). Det sier noe om hvor viktig det er for skolen å ha foreldrene med på laget. Forskning viser at det er altfor mange som hopper av skolen uten å ha fullført videregående utdanning og Sabine Wollscheid (2010) skriver i sin rapport om tidlig innsats og frafall i videregående opplæring at en av risikofaktorene går på skolestørrelse, læringsmiljø og relasjon til læreren. Videre står det at svake skoleprestasjoner fra grunnskolen er et av de viktigste direkte årsakene til frafall. I tillegg spiller foreldrenes utdanningsnivå og sosial status tydelig inn både i forhold til oppfølging, motivasjon og engasjement for skolen(Wollscheid, 2010). Ifølge Thomas Nordahl(1997) bør man støtte og oppmuntre foreldrene i deres oppdragerarbeid for at de skal oppleve mestring og få styrket selvfølelsen(Nordahl, 2007).

2.3.2 Myndiggjøring av foreldrene

For å få et godt hjem-skole samarbeid og en god dialog med hjemmet, er det viktig at skolen myndiggjør foreldrene. Med myndiggjøring sett i hjem-skole relasjonen, menes fordeling av makt og innflytelse på en måte som gjør at alle involverte føler seg verdsatt, og gis innflytelse og medbestemmelsesrett (Nordahl, T. 2007:87). Maktaspektet må håndteres slik at deltagerne opplever dialog, kontroll og innflytelse(Davis, 1999 i Nordahl, 2003). En myndiggjørende praksis skal ha som siktemål å styrke selvfølelse og opplevelse av mestring, den enkelte forelder/foresatt må gjennom ros og oppmuntring føle anerkjennelse og ros på vegne av egne barn(Nordahl, 2007). Lillejord m fl.(2010) er av samme oppfatning vedrørende støtte og oppmuntring. De mente at foreldre skal verdsettes og gis mulighet til å mestre, og ta kontroll over sitt eget liv som foreldre til barn i skolen(Lillejord mfl. 2010). En

---

ensidig bruk av korreksjoner og negative tilbakemeldinger vil være det motsatte av myndiggjøring. Videre hevder Nordahl (1997) at alle foreldre bør gå ut med en sterk tro på og tillit til seg selv som foreldre etter ethvert foreldremøte og enhver konferansetime. Foreldrene bør ha opplevd at læreren respekterer dem og støtter dem og foreldre og lærere bør ha kommet til felles enighet for en videre plan til det beste for barnet(Nordahl, T, 2007:88). Lillejord m fl(2010) omtalte også myndiggjøring og koblet begrepet sammen med ressursorientering. De mente at både lærere og foreldre må ha tro på at de har gode forutsetninger for å være betydningsfulle ressurser i barnets oppvekst. Ressursorientering, hevdet de, innebar at skolen oppfattet alle foreldre som viktige ressurser for sine barn(Schultz Jørgensen, 1996 i Lillejord m fl, 2010:239). Davis hevdet i 1999 at lærerne bør se på foreldrene som viktige ressurser om samarbeidet skal være vellykket(Nordahl, 1997:16).

2.3.3 Relasjoner

Baker(2006) mente at det generelt kunne sies at nære og varme relasjoner mellom elever og lærere vil føre til økt trivsel og et bedre miljø hvor elevens vokser faglig, sosialt og emosjonelt(Baker, 2006 i Lillejord mfl, 2010). Relasjoner kan forstås som det sosiale forholdet som eksisterer mellom læreren og elevene(Nordahl, T.1997 i Lillejord mfl, 2010). Man kan da forstå det som at relasjoner er helt nødvendig for trygghet og trivsel, noe som Linder(2011) også nevner. Barns trivsel og læring avhenger i høy grad av hvor godt de kommer ut av det med sine profesjonelle voksne. Videre skriver hun at alle sosiale relasjoner er regulert av de sosiale normene mellom to mennesker, som har hver sin sosiale posisjon og fyller en bestemt rolle(Linder, A. 2011). Røkenes og Hansen (2006) beskriver relasjonskompetansen som de evne en har til å forstå og samhandle med elever og foreldrene, blant annet ved å ivareta foreldrenes interesser i samhandlingen(Røkenes og Hansen, 2006 i Midthassel, Bru, Ertesvåg og Roland, 2011).

2.3.4 Skoleledelsen

Skoleledelsens betydning for et godt skole-hjem- samarbeid er dokumentert gjennom forskning(Nordahl 2007, Ericson 2007 og Larsen 2000, Davis 1999, Hargreaves 1996 i Lassen og Breilid, 2012:109-110). Det er lederen som har ansvaret for å legge til rette for et godt hjem-skole-samarbeid, heter det videre. Qvortrup sier det kort og enkelt som "Skoleledelse er viktig", han utdyper videre at fokuset skal være på skolens

kjernevirksomhet som er undervisning, og det som skjer i klasserommet(Qvortrup, 2012). Ogden(2004) deler samme oppfatning der han omtaler hva som kjennetegner effektive skoler. Han trekker frem at effektive skoler har et tydelig pedagogisk lederskap kjennetegnet av omtanke for elevene og personalet, samt kontakt med det som foregår i undervisningen(Ogden, 2004). En dansk undersøkelse om skoleledelse fra 2012(Mehlbye 2012 i Qvortrup, 2012), peker på ledelse på ulike nivåer som har stor påvirkning. Den første er administrasjonsnivå, i Norge er dette skolekontoret i kommunene. Det er viktig at disse utviser klare og tydelige rammer for skolepolitikken i kommunen. Videre er det neste nivået ledelse på skolenivå, det er viktig med trygge rammer, formulering av klare mål og støtte til skolens ansatte og elever. Qvortrup legger til et nivå, klasseledelse som han betegner som en kombinasjon av tillærte kvalifikasjoner i fag og undervisningsmetoder, av situasjonens muligheter og av erfaring med hva som virker i andre situasjoner(Qvortrup, 2012:15). Av dette kan man forstå det som at det er rektor og skoleledelse som har ansvaret for skolenivået, her skal det være en tydelig ledelse hvor inkludering av lærerne vil bety at skolen står samlet, og at alle ansatte skal føle seg inkludert. Becher(2006) mente at både lærere og foreldre har et behov for anerkjennelse, bekreftelse og støtte(Becher, 2006 i Nordahl, 1997). Det er rektor og ledelsen sitt ansvar å støtte, inkludere og anerkjenne sine ansatte. I tillegg er det viktig at de ansatte anerkjenner og støtter hverandre. Klasseledelse er lærernes ansvar, de har den utøvende makt i skolehverdagen og er den personen som påvirker elevene i størst grad. En lærers ansvar er, hvis en skal benytte Qvortrup sin modell, å ha gode faglige, didaktiske kunnskaper, evnen til situasjonsbasert undervisning og erfaring. Dette samsvarer med det vi finner i NOU rapporten fra 1996 om lærerutdanning. I kapittel 5-2 om lærerens oppgaver, kan man lese at læreryrket stiller store krav til utøveren, det kreves personlige egenskaper, menneskelige relasjoner i tillegg til de faglige og didaktiske ferdigheter læreren har(NUO 1996:22). Hattie fant i sin undersøkelse ut at læreren er den faktoren som påvirker elevenes læringsutbytte mest. I dette ligger relasjonen mellom elev og lærer, forventninger og støtte, klasseledelsesevnene til læreren og lærerens didaktiske og faglige kunnskaper(Hattie, 2009 i Lillejord, Manger og Nordahl, 2010:71).

2.4 Forskning

I Stortingmelding nr 18 (2010-2011) *Læring og fellesskap*, hevdes det at forskning på hjemskole samarbeid ikke har vært åsted for noen mengder forskning, til tross for dette viser det seg gjennom ulike studier stortingsmeldingen henviser til, at foreldre stort sett er positive til

---

skolen. Dette slår også Thomas Nordahl fast i sine undersøkelser om skole-hjem samarbeid(Nordahl, T, 2007). Et negativt funn er at samarbeidet ofte er dominert av skolen, foreldre oppgir at de føler at deres innflytelse over barnas skoleliv er liten. Følelse av partnerskap og opplevelsen av likeverd er viktige faktorer en må huske på i skole-hjem samarbeidet. Ved etablering av gode relasjoner med en felles forventning gjennom et språk som begge parter føler seg trygge på, øker det selvværdet hos foreldrene(Lassen og Breilid, 2012). Selvværd er å akseptere og respektere seg selv som den en er(Skaalvik og Skaalvik, 2005 i Lillejord mfl. 2010). Å øke selvværdet kan i denne sammenheng tolkes dithen at skolen skal akseptere og respektere foresatte så de opplever mestring og får tro på seg selv i rollen som likeverdig partner i et hjem-skole samarbeid. Christensen og Sheridan (2001) fant ut at lærere og foreldre har samme verdier og ønsker for samarbeidet men forskjellige utgangspunkt og perspektiver. Noe som er ganske så naturlig siden foreldre har sin utdanning og sine interesser, og lærerne ser elevene i klasseromssituasjonen og har sine erfaringer. Vi er ganske enkelt forskjellige som mennesker, selv om man er lærer og mor/far, er det vanskelig å sette seg inn i alle foreldres virkelighetsoppfattelse. Men det er viktig å ta alle på alvor, opptre profesjonelt og se hva som er viktig. Elevens behov faglig og sosialt skal være i fokus for et hjem- skole samarbeid(Nordahl, 1997, UDIR, Opplæringsloven, Lassen og Breilid, 2010. mfl).

Thomas Nordahl(2000, 2003) fant i sin undersøkelse at foreldre oppgir at de får mye informasjon, men at de opplever liten grad av medbestemmelsesrett eller medvirkning i samarbeidet med skolen. Enkelte foresatte gir også uttrykk for ikke å bli ivaretatt og tatt på alvor når de kontakter skolen. Det er disse foresatte som Westergård(2004) omtaler som desillusjonert. Videre nevnes forhold som kan ha betydning i det henseende; foreldre og lærere skal være likeverdige, men dessverre viser forskning i Norge at enkelte skoleledere og lærere ikke tør å slippe til foreldrene i frykt for å miste makt og autoritet(Nordahl, 2000 i Midthassel, Bru, Ertesvåg og Roland, 2011). I tillegg tror en del lærere at de foresatte ikke har tilstrekkelig med kompetanse til å samarbeide som likeverdige partnere(Nordahl & Skilbrei, 2002 i Midthassel, Bru, Ertesvåg og Roland, 2011). Det andre forholdet er lærere som opplever det som stressende å forholde seg til foreldre generelt(Bayer & Brinkjær, 2003 i Midthassel, Bru, Ertesvåg og Roland, 2011). Med dette i minnet kan en forstå at enkelte foresatte føler seg desillusjonert. Det er viktige data å ta med seg i endringsarbeidet, og kanskje må man gå veien om å styrke selvværdet til både ledere, lærere og foresatte.

3. Metode

Oppgaven bygger på en empirisk kvalitativ forskningsmetode fordi den tar sikte på å fange opp meninger og opplevelser som ikke kan tallfestes (Christoffersen, L og Johannessen, A, 2012). Kvalitativ metode brukes når en ønsker å forstå et fenomen i stedet for å måle det. Siden målet var å få svar på hvordan man kan få en god start på et skole- hjem samarbeid ved oppstarten til 1.trinn, ble valget å samtale med noen utvalgte informanter gjennom kvalitative intervjuer. Kvalitative intervjuer er den mest brukte måten å samle kvalitative data på og menneskets erfaringer og oppfatninger kommer bedre frem ved hjelp av deres egne beskrivelser av opplevelser og erfaringer. Kvale og Brinkmann (2009) karakteriserer intervjuer som en samtale med en kjent struktur og et kjent formål. (i Christoffersen, L og Johannessen, A. 2012:77) Valget av metode ble ustrukturert intervju, eller såkalt åpent intervju for det en uformell samtale med åpne spørsmål rundt et tema.

3.1 Utvalget

Utvalget består av informanter fra en skole. Informantene var en fra skoleledelsen, et lærerteam med kontaktlærere i 1.trinn og tre foreldre med barn på skolen for første gang i skoleåret 2012/2013. Som skoleleder/rektor har man det overordnede ansvaret for innskriving av nye elever, hovedansvar for skole-hjem samarbeidet og er leder for lærerne. I tillegg er kontaktlærere ved 1.trinn informanter, for de har nettopp tatt imot et nytt kull med elever og foresatte, og har ansvaret for skole-hjem samarbeidet i praksis, de har den utøvede/handlende makt. Foresatte som ble valgt med i undersøkelsen ble valgt tilfeldig ut fra klasselisten, to mødre og en far. Det eneste kriteriet som ble valgt, var at informantene skulle være uten tidligere erfaring som foresatt i skolen. I forkant av intervjuene ble det overlevert et skriv om selve intervjuet, men ikke spørsmålene, og det ble presisert at informanten ikke ville bli gjenkjent og at de kunne trekke seg når som helst i intervjuet.

Vedlegg 1: Informasjonsbrev

3.2 Intervju

Selve intervjuet foregikk på et sted valgt av informanten, og ble gjennomført på skolens område, samt noen på eksterne møteplasser. Etter prøveintervju ble planene om å benytte

---

opptaker lagt på is, da informanten som til tross er en god bekjent av intervjuer, ble veldig stiv og utilpass med opptaker på bordet. Ønsket om å få en god dialog ble utslagsgivende og det ble tatt notater underveis, som like etter intervjuene ble transskribert. Lengden på intervjuene ble satt til ca 30 minutter etter testintervjuet, men et par av intervjuene tok lengre tid enn antatt. Det ble en fin samtale hvor informantene snakket fritt og var åpne. Intervjuene er foretatt med utgangspunkt i en intervjuguide(Vedlegg). Det ble i intervjuene lagt vekt på å følge opp informantens synspunkter så det ble en samtale mer enn et intervju. Intervjuguiden ble brukt som en sjekkliste for ikke å glemme vesentlige tema og spørsmål.

Intervjuguiden bygger på Christoffersen og Johannessen sine tips og råd(Christoffersen, L og Johannessen, A. 2012). Den røde tråden gjennom intervjuet/samtalen var deres opplevelse av samarbeid. Intervjuguiden ble brukt som en sjekkliste for å unngå at enkelte temaer ble glemt.

3.3 Kristisk blikk

Validitet, eller gyldighet kan ifølge Christoffersen & Johannessen(2012), deles inn i ulike grupper. Her vil begrepsvaliditet bli beskrevet, da dette er den formen for validitet som er et typisk målingsfenomen. Begrepsvaliditet dreier seg om relasjonen mellom det generelle fenomenet som skal undersøkes, og de konkrete dataene(Christoffersen & Johannessen, 2012). I min oppgave mener jeg at dataene som er samlet inn bidrar til å svare på min problemstilling, dette gjør at oppgaven har en høy grad av validitet.

Reliabilitet knytter seg til nøyaktigheten av undersøkelsens data, hvilke data som brukes, hvordan de er samlet inn og hvordan de blir bearbeidet(Christoffersen & Johannessen, 2012). Det ble foretatt et prøveintervju hvor spørsmålstyper og innsamlingsmetode av data ble vurdert. De dataene som er samlet inn er preget av metodevalget, både i form av intervju som metode og ved valget om å notere stikkord og enkelte sitater fra informantene. Samtidig har valget også ført frem til de svarene som foreligger. Påvirkning fra intervjuer vil alltid påvirke informantene ved et intervju, men det ble mange fine dialoger og jeg føler at de svarene som gjengis er pålitelige for akkurat denne klassen og disse foreldrene.

Vedlegg 2-4 Intervjuguider

4. Resultater

Resultatene blir delt inn i tre underkapitler, en med foreldrenes svar, en med lærernes svar og en med rektor sine svar. Deretter følger drøftingskapitlet.

4.1 Foreldrenes svar

Alle foreldrene sa at de var stort sett fornøyde med skolen, de har alle gode erfaringer fra skoleverket selv. Foreldrene synes det er nok informasjon, de føler seg ivaretatt og ser at barnet blir ivaretatt. Forventninger de hadde til skolestart var bekymring om barnet ville passe inn, få venner og føle seg sett og hørt. I forhold til informasjonsflyten mellom skole og skolefritidsordning(heretter kalt SFO), oppga 2/3 at de var fornøyde med dagens ordning med kontaktbok og meldingsbok. De samme 2/3 oppgir at de kunne ønsket mer info om barnets tid på SFO. 1/3 sier at nettsiden til skolen burde blitt brukt mer til informasjon. Samtlige er enige i at samarbeidet mellom SFO og skolen er bra. Vedrørende samarbeid med skolen sier de at de er fornøyde, men at de savner underveismeldinger(formative meldinger) og fremovermeldinger(meldinger om hvor barnet er faglig og sosialt, hva kan og bør det jobbes med fremover, samt hva skal til for å bli bedre), og at et tilfredsstillende samarbeid for de er at skolen ikke venter for lenge med å ta opp ting. De ønsker seg mer informasjon generelt, både på foreldremøter og i det daglige(utstrakt bruk av meldings/kontaktbok). Forventninger til skolen er at de passer på barna, har imøtekommende personell, utviser trygghet og ro, at barna lærer noe, at skolens sikkerhetsrutiner blir fulgt, samt lover og regler, og at de holder det de lover. Det foreldrene tror skolen forventer av dem som foreldre er at de følger opp barna med lekser, utstyr, har gode rutiner, at foreldrene snakker positivt om skolen og andres barn og at foreldrene snakker med barna om skolehverdagen. Foreldrenes inntrykk av skolen etter 8 måneder er stort sett bra, de er fortrolig med kontaktlærer, trives og har fått et flott inntrykk av skolen som organisasjon. Ønsker om forbedring er tilbakemelding vedrørende ukentlig/periodisk progresjon, for å vite hva de kan jobbe med/ha fokus på hjemme. De ønsker også at skolen involverer foreldre som ressurs mer, de vil at skolen skal tørre å spørre om foreldrene vil by på seg selv, både yrkesmessig, sosialt og praktisk.

4.2 Lærernes svar

Lærerne svarte skriftlig etter eget ønske, og lærerteamet ønsket å svare sammen. Tanker omkring skole-hjem samarbeidet var at «det er essensielt for elevens utvikling, både faglig og sosialt». I forhold til informasjonsflyten mellom SFO og skolen oppgir de at informasjonen blir gitt delvis muntlig, delvis skriftlig og via assistenten til 1.trinn, som også jobber på SFO. Dette er bevisst handling fra skolen for å trygge elevene. Tilfredsstillende samarbeid, oppgir de, er faste møter og etter behov, to formelle møter i året(utviklingssamtalen) og uformell muntlig og skriftlig via kontaktbok/meldingsbok. De er også tilgjengelige for telefonisk kontakt, samt e-post. Den daglige kontakten mellom hjem-skole oppgir de som tilfredsstillende med de fleste foreldrene. De som trenger ekstra oppfølging, tar de kontakt med, eller SFO tar kontakt, dette avtales etter behov. På hva de tror skolen forventer av kontaktlærere i et skole-hjem perspektiv, oppgir de at de følger det som er avtalt gjennom møter, lovverket, planer og er positive til samarbeid. Det de forventer av foreldrene er at de leser all informasjonen de sender ut, samt at de følger opp elevene ved å spørre om faglige/sosiale mål som står på planen. De fremhever også viktigheten av å lese med og for barnet. Lærerne oppgir at de har rukket å danne relasjon med de fleste, dette gjennom foreldremøter, aktive foreldrekontakter, og at det er mange foreldre som tar kontakt formelt og uformelt.

4.3 Oppsummering av rektors svar.

Rektor er veldig engasjert i temaet skole-hjem og mottoet «Sammen kan vi flytte fjell», brukes for å beskrive viktigheten av å stå samlet(rektor). Rektor mener det er «helt avgjørende med en god relasjon til foreldrene», og ser på foreldrene som likeverdige samarbeidspartnere. Innrømmet at skolen har et kjempeansvar i å få foreldrene til å føle seg betydningsfulle og likeverdige i samarbeidet med skolen. Henviser til Thomas Nordahl. Forventninger til lærerne er at de har et godt samarbeid med foreldrene hvor de engasjerer, imøtekommer og viser stor forståelse ved møtet med foreldrene. Forventninger og krav om relasjonskompetansen og klasseledelse. I tillegg legger rektor til, at rektor er seg sitt ansvar bevisst med å sette krav til seg selv til å være et godt forbilde. Noe rektor er ekstra tydelig på, ifølge rektor, er å fortelle om et positivt elev-syn, samt om fokuset på «sammen skal vi klare dette, med hjemmet er alt mulig», overfor foresatte allerede ved innskrivingsmøtet. Ledelsen er tidlig ute med å forberede til neste skoleår, lærerteamets sammensetning

planlegges nøye, samt at teamet skal dokumentere hvordan de skal jobbe med relasjoner, klasseledelse og sosiale mål før skolestart. Rektor og SFO leder har faste møter der de setter samarbeid med skole-SFO-hjem på dagsorden. Et tilfredsstillende samarbeid, ifølge rektor er at siden alle har så ulike behov, tilrettelegger man ut fra hver enkelt elevs behov, og innrømmer et til tider veldig tett «men nødvendig», samarbeid, og mener det er viktig med mye informasjon til foreldrene. Rektor fremhevet også viktigheten av at ting blir tatt raskt opp. Forventninger til foreldrene går på at foreldrene har et positivt skolesyn, at elevene følges opp faglig, sosialt og utstyrmessig, at foreldrene holder seg oppdaterte på planer og overfører budskapet om at utdanning er viktig. Rektor tror at foreldrenes forventninger til skolen er at skolen skal dra med foreldrene på samarbeidet, og at barna skal ha det trygt og godt og lære mye både faglig og sosialt, og at skolen tar kontakt på en skikkelig måte dersom noe skulle oppstå. Ifølge rektor er det perfekte samarbeidet med hjemmet et likeverdig samarbeid med kontakt begge veier, hvor alle parter er profesjonelle i sin egen rolle ved møter og en positiv fokus, «Å oppfostre barnet i fellesskap». Rektor avslutter med at hjem-skole er kjempeviktig og veldig spennende, og gjentar at «det viktigste er å vise interesse for det enkelte barn og foreldrene, for her skal alle være trygge på skolen og på at vi gjør vårt aller beste for å trygge elever og foreldre.»

---

5. Drøfting av resultater.

Dette kapitlet vil inneholde drøftinger av undersøkelsens svar ut fra relevant teori, og vil bli delt inn i 4 hoveddeler. Informantenes svar kommenteres ut fra teorien som har blitt belyst i teorikapitlet.

5.1 Generelt om skole-hjem samarbeidet.

Som skoleleder anser rektor det som helt avgjørende å få en god relasjon med de foresatte, rektor mener det er viktig å se på foreldrene som en likeverdig samarbeidspartner. Videre sier rektor at «foreldrene er en uutnyttet kraft og at skolen har et kjempeansvar for å få foreldrene til å føle seg betydningsfulle og likeverdige i samarbeidet med skolen». Dette understrekes også i kapitlet om myndiggjøring av foreldrene. Som leder innrømmer rektor å ha et kjempeansvar i forhold til å starte relasjonen med hjemmet. I Opplæringslovens formålsparagraf § 13-3d, står det at kommunen(herunder ledelsen ved den enkelte skole) har det formelle ansvaret for å legge til rette for et godt skole- hjem – samarbeid. Rektor sier videre at det er viktig at ledelsen går foran som et godt eksempel og danner gode relasjoner. Nordahl(1997) sa at rektors rolle som god relasjonsbygger er særdeles viktig for samarbeidet mellom hjem – skole, fordi samarbeidet vil være preget av de innstillinger, holdninger og prioriteringer ved den enkelte skole. Ledelsen er tydelig på hvor viktig et samarbeid er mellom hjem og skole, og at de får foreldrene til å føle seg betydningsfulle og likeverdige samarbeidspartnere, denne holdningen er viktig å formidle til lærerne og foreldrene. Qvortrup(2012) nevner jo også at skoleledelse er viktig, fordi en skole med trygge rammer, klare mål og støtte til elever, foreldre og lærere hever skolenivået.

Det ble også nevnt av flere foresatte at det var viktig med tilbakemeldinger uansett om de er gode eller dårlige, i det hele ble informasjon til foreldrene om barnas hverdag løftet frem og erkjent som et behov de anså kom av barnehagens trygge og faste rammer for henting og levering. Når man ser dette i lys av Westergård(2012) sin modell om ulike typer foreldre, vil nok foreldre på førstetrinn ligge på nivået som blir kalt «Foresatte som trenger litt ekstra støtte for å involvere seg», hvor løsningen anslås kan være en utstrakt bruk av loggbøker, e-post og telefoner(Westergård, 2012 i Posthold mfl, 2012).

5.2 Skolestart

Rektor nevnte rutinene med forberedelse av innskrivning av nye elever. Førstetrinnsteamet består av erfarne, trygge og dyktige lærere, spesialpedagog og assistenter fra SFO, teamet er klart tidlig. Teamet planlegger deretter hvordan de skal jobbe med relasjoner, klasseledelse, samt hvordan de skal arbeide for å nå sosiale og faglige mål. Dette skal dokumenteres og godkjennes av ledelsen. Ogden(2004) hevdet i sin studie om effektive skoler, at et tydelig pedagogisk lederskap vil fremme skole – hjem samarbeidet(Ogden, 2004). Planleggingen foregår i storsteam med kontaktlærere, fadderlærere, kontormedarbeidere, SFO leder, rektor og inspektør. Informasjon om innskrivingsdag og besøksdager ble gitt pr post og alle informanter oppga det som en helt grei løsning, med «den informasjonen vi trengte». En informant oppga at de hadde hatt en privat omvisning, da de ikke kunne møte på besøksdagene. Første skoledag hilste rektor foresatte og elever velkommen ute på skoleplassen, her var ledelsen presentert ved inspektør og rektor, samt hele 1.trinnsteamet. Rektor hadde det overordnede ansvaret for denne dagen, lærerne hadde praktisk ansvar for dagen. Etter den høytidelige seremonien ute med sang og velkomsthilsen fra rektor, gikk elevene til klasserommene sine og de foresatte fikk informasjon fra rektor. Her informerte rektor mer detaljert om skolen og rutiner, SFO leder informerte kort om SFO og minnet på SFO foreldremøtet samme kveld. Worning Berglyd(2003) hevdet at erfaringsmessig er det slik at jo mer foreldrene vet om skolehverdagen, desto mer realistiske blir forventningene.

5.3 Samarbeidet

Hilde Lidèn(1997) hevdet at samarbeid må handle om både å definere og finne måter man kan utfylle hverandre på, og hvilken innflytelse man har/skal ha på hverandre for å få til et likeverdig samarbeid. Hun nevnte videre viktigheten av å myndiggjøre og informere foreldrene. Det samme nevner rektor, «det perfekte samarbeidet bygger på likeverdig samarbeid og ha en likeverdig samtale hvor foresatte føler seg betydningsfulle i si rolle som foresatte». Dette understøtter Nordahl med å hevde at skolen skal være betingelsesløst inkluderende både for elever og foreldre(Nordahl, 2007:168). Et ønske fra rektor om «en lavere dørstokkterskel», med dette mente rektor at døren til kontoret alltid står åpent, og man skal ikke vente til det man ønsker å ta opp blir stort og vanskelig. Fordi «hensikten er positiv, vi ønsker å ha et godt samarbeid for å oppfostre barnet i fellesskap, til det beste for barnet»(Rektor). Lærerne oppga at det formelle samarbeidet deres med de foresatte er

---

fastsatt ved foreldremøter og utviklingssamtaler(jmf Opplæringsloven), mens det daglige samarbeidet er muntlig, via mail, telefon eller kontaktboken til elevene. De foresatte var enige i sitt ønske om mer informasjon, samtidig som en nevnte at «jeg skjønner det blir vanskelig med samme detaljerte tilbakemelding som i barnehagen». Rektor nevnte også at det er viktig med mye informasjon til foreldrene i denne tidlige fasen. Becher(2006) påpeker også viktigheten av å finne en balanse i informasjonsmengde og hyppighet fra skole – hjem og hjem – skole. Han hevdet at når man finner en tilfredsstillende balanse der alle impliserte er fornøyde, vil det gi et godt grunnlag for å etablere dialog og danne et felles ståsted(i Nordahl, 2007).

5.4 Forventninger

Rektors forventninger til lærerne var at de har et positivt elev- og foreldresyn, samt at lærerne alltid skal forsøke å se den positive hensikten elever og foresatte har med sine handlinger. Alle er aktører i eget liv og har sin egen virkelighetsoppfatning. Manger, Lillejord mfl. beskriver virkelighetsoppfatning med at vi mennesker har ulike oppfatninger av den objektivt sett samme situasjonen(Manger, T., Lillejord, S., Nordahl, T., Helland, T. 2010). I tillegg fremhevet rektor viktigheten av å formidle til foreldrene hvordan foreldresyn skolen har, og forankrer dette i Opplæringslovens formålsparagraf, «skolen skal i samarbeid med heimen...». Thomas Nordahl mener at skolens ledelse bør i ulike sammenhenger uttrykke at foreldrene er en stor ressurs for den enkelte skole(Nordahl, 2007). Videre forventer rektor et profesjonelt forhold hvor lærerne bygger relasjoner og utøver god klasseledelse. Rektor setter også krav til seg selv som en god rollemodell som er støttende og tilgjengelig for alle parter. Dette understrekes av Becher(2006) ved å bekrefte at alle lærere og foreldre har behov for anerkjennelse, bekreftelse og støtte, dette er ledelsen sitt ansvar(Becher, 2006 i Nordahl, 2007). Og at alle skal kunne forvente struktur og relasjonsbygging fra ledelse til lærere til foresatte til elever. En slik type bevissthet, nevner Nordahl vil kunne bidra til en skolekultur hvor skolen er betingelsesløst inkluderende for alle elever og foresatte(Nordahl, 1997).

Etter 7 måneder på skolen oppgir samtlige foresatte at de er fornøyde med samarbeidet, dette understøttes av lærerne, som på sin side oppgir å ha dannet relasjon med de aller fleste foresatte via foreldremøter, arrangementer som trinnkontaktene og FAU har arrangert og utviklingssamtaler. I en undersøkelse gjort på trinnet refererer lærerne til at 23 foreldre

hadde svart på undersøkelsen, der de aller fleste mente at barna deres trives godt på skolen og følte at barnet deres ble sett av voksne, over 20 mente også at det var en god relasjon mellom foreldrene og skolen. Her hadde ingen svart sjelden eller aldri, dette er svært viktige data, da dette sier noe om at alle har fått en relasjon til skolen allerede etter 8 måneder! I tillegg oppga foreldrene at de føler at barna blir tatt på alvor av de voksne. Lærerne oppgir videre at elevene hadde svart på nesten likelydende spørsmål og hadde oppgitt av 26 trivdes på skolen (28 svar), og 20 oppgir at de alltid har noen å leke med og 23 ringet rundt at de følte seg trygge på skolen og samme antallet oppga at det alltid er noen voksne i nærheten de kunne snakke med. Svaralternativene elevene fikk var tommel opp(ja) og tommel ned(nei), spørsmålene ble lest opp i klassen og elevene ble veiledet litt i forhold til det tekniske. Svaravvikene forklarer lærerne, kan avhenge av dagsform, hendelser i siste friminutt og andre påvirkninger, samtidig fremholder de at de tar på alvor at 2 oppga at de ikke trivdes på skolen og at 8 ikke hadde oppgitt at de bestandig har lekekamerater. Lærerne hevdet at mange barn liker å leke alene, og da har de jo ikke bestandig lekekamerater. Lærerne tok svarene med seg i sine elevsamtaler og oppfordret elevene til å si noe om hvordan de har det på skolen.

6. Avslutning

Akkurat som livet, ble oppgaven til underveis i prosessen. Jeg startet med å lokalisere ulike kilder gjennom Thomas Nordahl sine referanser, søkte på Google Scholar, tittet i pensumbøker for å finne inspirasjon og for å orientere meg rundt emnet. Etter hvert som jeg leste, fant jeg fort ut at jeg måtte være kritisk til hvilke kilder jeg skulle bruke. Jeg har utelukket mange kilder jeg trodde ville gi meg svar, men som ikke omhandlet den tidlige starten av et skole-hjem samarbeid. Etter intervjurundene ble det enda et dypdykk i litteraturens verden, man blir så engasjert og ønsker å finne ut noe om dette og hint. Igjen var det en helt nødvendig runde med utvelgelse av hva som var relevant og ikke. Fokuset ble byttet etter intervjurundene, fordi jeg innså at det var flere fokusområder enn de jeg hadde forespeilet meg. Dermed valgte jeg å inkludere flere fokuspunkter heller enn mer teori rundt den praktiske biten av skolestart. I tillegg tipset min veileder meg om boken til Terje Ogden.

Jeg kunne nok med fordel begynt søket etter lesestoff på en annen måte, en god del bøker kom på litteraturlisten siste skriveperiode, da jeg hadde fått «fordøyd» oppgaven og skjerpet fokuspunktene, samt at jeg fikk aktivisert forkunnskapene mine gjennom intervjuene.

Jeg må konkludere med at det finnes ingen fasit på hva som er best i forhold til "en best mulig start", men at det er mange faktorer som forskning og erfaring tilsier påvirker, samtidig som det er særdeles viktig at skolen er seg sitt ansvar bevisst vedrørende inkludering av nye foreldre og barn til skolen. Det kan virke som om denne skolen gjør en god del bra på området, men informantenes svar kan ikke generaliseres fordi alle foreldre og lærere er forskjellige. Det ser ut til at jobbing med ledelse og relasjoner er viktig i arbeidet med skole-hjem samarbeid.

Jeg vil nok tro at de ulike faktorene for påvirkning av samarbeidet, og viktigheten av gode relasjoner og stødig ledelse, er nokså overførbart til andre skoler og andre klasser. Likevel vil det være en viss fare for å overtyde svarene dithen at alle foreldre på samme skole, med de samme lærerne, den samme ledelse er fornøyde. Til det er vi for ulike, både som foreldre, elever, lærere og ledelse. Vår virkelighetsoppfattelse varierer utfra våre forkunnskaper og erfaringer. Jeg velger å avslutte med det Hilde Lidèn hevdet, at samarbeidet mellom foreldre og lærere handler om å definere og finne måter man kan utfylle hverandre på, og i hvilken grad de skal påvirke hverandres praksis(Lidèn, 1997).

Litteraturliste

- Christoffersen, L., Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Hargreaves, A. (1994). *Lærerarbeid og skolekultur*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Krane, Silje Norland(2010). Foreldresamarbeid og jentemobbing.(Masteroppgave, Universitetet i Stavanger). Hentet fra http://brage.bibsys.no/uis/bitstream/URN:NBN:no-bibsys_brage_12765/1/MASTERMASTER2.pdf
- Lassen, L.M., Breilid, N.(2012). *Foreldresamarbeid i praksis*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Lidèn, H.(1997). Rapport nr 48: *Det er jo tross alt oss, elevene, det handler om. Samarbeid mellom hjem og skole med fokus på barnet*. Trondheim: Norsk senter for barneforskning.
- Lillejord, S., Manger, T., Nordahl, T. (2010). *Livet i skolen 2. Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap: Lærerprofesjonalitet*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Linder, A. (2011). *Dette vet vi om Å skape gode relasjoner i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademiske.
- Lov om Grunnskolen og den vidaregåande opplæringa av 20.juni, 1998 lokalisert på http://lovdata.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/app/gratis/www/docroot/all/nl-19980717-061.html&emne=oppl%E6ring*&&
- Manger, T., Lillejord, S., Nordahl, T., Helland, T. (2009). *Livet i skolen 1: Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Midthassel, U. V., Bru, E., Ertesvåg, S. K., Roland, E. (2011). *Tidlig intervjuasjon og systemrettet arbeid for et godt læringsmiljø*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Munthe, E., Krumsvik, R. (2012) *Læreren i skolen som organisasjon*. Kristiansand: Cappelen Damm Høyskoleforlaget.
- Nordahl, Thomas(2003). Makt og avmakt i samarbeidet mellom hjem og skole(Nova Rapport nr 13/03). Hentet fra <http://www.nova.no/id/583.0>
- Nordahl, T. (2007). *Hjem og skole. Hvordan skape et bedre samarbeid?* Oslo: Universitetsforlaget.
- Ogden, T. (2004). *Kvalitetsskolen*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Postholm, M-B., Haug, P., Munthe, E., Krumsvik, R.(2012) *Lærere i skolen som organisasjon*. Kristiansand: Cappelen Damm Høyskoleforlaget.
- Qvortrup, L. (2012). *Dette vet vi om Skoleledelse*. Oslo: Gyldendal Akademiske.

Stortingsmelding nr 18(2010-2011). Læring og fellesskap. Om tidlig innsats og gode læringsmiljøer. Lokalisert på <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/1994-1995/stmeld-nr-29-1994-95.html?id=464078>

Stortingsmelding nr 29(1994-1995). Om prinsipper og retningslinjer for 10-årig grunnskole – ny læreplan. Lokalisert på <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/1994-1995/stmeld-nr-29-1994-95.html?id=464078>

Utdanningsdirektoratet, lokalisert <http://www.udir.no/>

Westergård, E.(2012). *Læreren i skole-hjem-samarbeidet*. I Postholm, M-B., Haug, P.,

Wollscheid, Sabine(2010). Språk, stimulans og læringslyst(Nova Rapport nr 12/10). Hentet fra <http://www.nova.no/id/22112.0>

Worning Berglyd, I.(2003). *Skole-hjem-samarbeid – avstand og nærhet*. Bergen: Fagbokforlaget.

*Vedlegg 1***Forespørsel om deltagelse i intervju i forbindelse med en undersøkelse om hjem-skole samarbeidet**

Jeg heter Irene Morch og er grunnskolelærerstudent ved Høgskolen i Hedmark avdeling Hamar. Jeg er i mitt 3.år nå og skal i mitt avsluttende arbeid i faget pedagogikk for grunnskolelærer, skrive en Bacheloroppgave.

Mitt valg av tema er skole-hjem samarbeidet, og jeg ønsker å sette søkelyset på hvordan skolen som organisasjon jobber for å starte et godt skole-hjem samarbeid, og hvordan skolestarten oppfattes av dere som foreldrene.

Til dette ønsker jeg å intervju **rektor, en 1.trinnskontaktlærer, to foreldre** som har barn for første gang i skole i 2012-2013, gjerne en far og en mor. Denne undersøkelsen går ut på personlig intervju med opptaker, intervjuene blir totalt anonymisert under bearbeiding og det vil ikke bli mulig å identifisere skole, barn eller foreldre. Det er totalt to skoler med i undersøkelsen og den vil gi en pekepinn på hvordan kommunen jobber med temaet Samarbeid Hjem-Skole, den tidlige starten.

Det er når som helst lov til å trekke seg fra undersøkelsen frem til publiseringsdag.

Jeg håper dere har mulighet til å sette av ca. 30 minutter til et intervju, intervjuene ønsker jeg å foreta meg mellom uke 8 og uke 14, og informanten bestemmer når det passer best for han/henne og ønsket sted dersom skolens lokaler ikke vil være ønskelig.

Med vennlig hilsen

Irene Morch

Tlf nr: 970 61 702

Mailadresse: irenemorch@icloud.com

Vedlegg 2

Intervju med rektor

❖ Mann/Kvinne

❖ Fortelle om temaet og intervjuet

- Grunnen til intervju, om min BA og valg av den. Mine erfaringer.
- Intervjuets praktiske gang, du kan når som helst trekke deg, er det ok med opptak?, oppgaven skrives så ingen kan gjenkjennes, jeg har taushetsplikt.

❖ Hva tenker du som skoleleder om SH samarbeid?

❖ Hvilke forventninger har du

- Til lærere?
- Til foreldrene?

❖ Hvordan ble følgende informasjon gitt, og hva inneholdt den?

- Ved innskriving?
- Vedrørende besøksdager?
- I forkant av 1.skoledag?
- Sånn i ettertid, ser du noe som burde vært endret?

❖ Hvordan var 1.skoledag praktisk sett?

- Hvem hadde ansvaret for hva?
- Hva ble gitt av informasjon og hvordan?

❖ SFO.

- Hvordan er informasjonsflyten mellom SFO og skolen?
- Hvem er ansvarlige for informasjonsflyten?

❖ Hvordan er tilfredsstillende samarbeid for deg?

❖ Forventninger rundt skole-hjem?

- Hva forventer skolen av foreldre?
- Hva forventer du av lærerne?

- Hva tror du foreldrene forventer av skolen?

❖ Et par siste spørsmål:**❖ Hvordan skal det perfekte samarbeide være synes du?****❖ Noe annet du ønsker å tilføye?****❖ Takke for meg.**

Vedlegg 3

Intervju med foresatt

- ❖ **Mann/Kvinne**
- ❖ **Fortelle om temaet og intervjuet**
  - HJEM SKOLE SAMARBEID, lovverket, teori,
  - Intervjuets praktiske gang, du kan når som helst trekke deg, oppgaven skrives så ingen kan gjenkjennes, jeg har taushetsplikt.
- ❖ **Hva tenker du om SH samarbeid/hvilke forventninger har du?**
- ❖ **Hvordan er din personlige erfaring med skoleverket?**
- ❖ **Hvordan var informasjonen dere fikk**
  - Ved innskriving?
  - Vedrørende besøksdager?
  - I forkant av 1.skoledag?
- ❖ **Klarer du å tenke deg tilbake et år, hvilke forventninger hadde du til skolestart?**
  - Var du engstelig for noe?
  - I tilfelle, er den engstelsen der fortsatt?
- ❖ **Hvordan var 1.skoledag?**
- ❖ **Bruker dere SFO?**
  - Hvordan synes dere informasjonsflyten er?
    - **Får dere tilfredsstillende informasjon om SFO?**
    - **Er kontakten mellom SFO og skolen tilfredsstillende?**
- ❖ **Hvordan er et tilfredsstillende samarbeid for deg?**
- ❖ **Når var det første foreldremøtet?**

- Var det ren informasjonsmøte?
- Ble det mulighet til å stille spørsmål til ledelse/lærere?
- Var du tilfreds med informasjonen?

❖ **Hvordan foregår den daglige kontakten mellom dere og kontaktlærer?**

- Er den tilfredsstillende?
- Hva kunne blitt bedre?
- Via meldingsbok, kontaktbok, sms, mail, telefon, personlig møte?

❖ **Hvordan var den første individuelle samtalen med kontaktlærer?**

- Informasjon om elevens sosiale, faglige status?
- Hvordan er deres relasjon til kontaktlærer

❖ **Forventninger.**

- Hva tror du skolen forventer av dere foreldre?
- Hva forventer du av skolen?

❖ **Hvordan vil du beskrive forholdet til skolen nå, etter et halvt år på skolen?**

- Er du fortrolig med kontaktlærer?
- Hvilket inntrykk har du av skolen som organisasjon?

❖ **Et par siste spørsmål:**

❖ **Hvordan skal det perfekte samarbeide være synes du?**

- Hyppighet
- Kontakt via mail, sms, personlig kontakt, brev, meldingsbok, kontaktbok?

❖ **Hvordan trives dere i skolen? Både som foresatte og barnet?**

❖ **Noe annet du ønsker å tilføye?**

❖ **Takke for meg.**

Vedlegg 4

Intervju med kontaktlærere ved 1.trinn.

❖ **Mann/Kvinne**

❖ **Hva tenker du om SH samarbeid?**

❖ **Hvor lenge har du jobbet her?**

❖ **SKOLESTART.**

❖ **Hvordan ble følgende informasjon gitt, og hva inneholdt den?**

- Ved innskriving?
- Vedrørende besøksdager?
- I forkant av 1.skoledag?
- Sånn i ettertid, ser du noe som burde vært endret?

❖ **Hvordan var 1.skoledag praktisk sett?**

- Hvem hadde ansvaret for hva?
- Hva ble gitt av informasjon og hvordan?

❖ **SFO.**

- Hvordan er informasjonsflyten mellom SFO og skolen?

❖ **Hvordan er tilfredsstillende samarbeid for deg?**

❖ **Når var det første foreldremøtet?**

- Hvordan ble informasjonen gitt?

❖ Hvordan foregår den daglige kontakten mellom dere og foresatte?

- Er den tilfredsstillende?
- Hva kunne blitt bedre?

❖ Hvordan var den første individuelle samtalen med foresatte?**❖ Forventninger.**

- Hva tror du skolen forventer av dere kontaktlærere i et SH perspektiv?
- Hva forventer du av foreldrene?

❖ Hvordan vil du beskrive forholdet til de foresatte nå, etter et halvt år på skolen?

- Har du rukket å danne relasjon med de fleste?
  - **Hvorfor/hvorfor ikke?**

❖ Hvordan skal det perfekte samarbeide være synes du?

- Hyppighet
- Kontakt via mail, sms, personlig kontakt, brev, meldingsbok, kontaktbok?

❖ Noe annet du ønsker å tilføye?

- **Tusen takk.**